

'במבחן המעשה'

הרה"ג רבי ירחמיאל קראס שליט"א

יזם שרכש חלקת קרקע והוא רוצה להקים עליה בניין גדול שיכיל דירות וחנויות בגדלים שונים צריך לשכור את שירותיו של מתכנן. של אדריכל של מהנדס שיהיה בעל כישרון ובעל ניסיון שיוכל לנצל את השטח כראוי ולהכיל בתוכו כמה שיותר שטחים בנויים אותם יוכל היזם לשווק ולמכור.

לשם כך חייב האדריכל לרכז צוות גדול של מהנדסים ויועצים בתחומים שונים שיסייעו לו לתכנן את הבניין. מהנדס חשמל, מהנדס אינסטלציה. יועץ בטיחות, יועץ מעליות ועוד כהנה וכהנה מהנדסים ויועצים בתחומים שונים וחשובים.

יזמים פקחים וממולחים דואגים לצרף לצוות חתכנון גם קבלן ביצוע. אדם שעסק בבניה באופן מעשי אחד כזה שצבר ידע וניסיון בהקמת מבנים גדולים ומורכבים. רק אדם כזה מסוגל להבין איזה השלכות מעשיות ותקציביות יש לכל פרט בתוכניות שמכינים המהנדסים והיועצים.

מבחן ההצלחה של כל תוכנית הוא הביצוע. ישנו הבדל עצום בין התיאוריה לבין המעשה. קל מאד לחשוב, לדמיין לתכנן אך קשה מאד לבצע. כך זה בחיים. בכל תחום שהוא. ישנו מרחק גדול בין 'כך היה אומר' לבין 'כך היה מונה'. אדם רוצה הרבה דברים והוא מתקשה להוציאם אל הפועל.

כך זה בגשמיות וכך זה על אחת כמה וכמה ברוחניות. החכמה הגדולה, העבודה הגדולה, היא להוציא אל הפועל, הלכה למעשה, את כל מה שנלמד בבית המדרש. כאשר אדם זוכה לשבת בבית המדרש לעמול בתורה. ללמד הלכות ממונות, הלכות שבת, הלכות השייכות לכשרות המזון. ברור אצלו שכך צריך לעשות. אך המבחן האמיתי הוא בביצוע. כאשר הוא ניצב לפני הצורך ליישם ולקיים את מה שלמד.

כאשר אנחנו יוצאים לדרך אנו נושאים תפילה לבורא עולם ומבקשים: 'ותתנו לחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו'. וצריך להבין, בשלמא 'בעיני רואינו', זה מובן, כאשר יוצאים לדרך מתכוונים לפגוש כל מיני אנשים ולכן חשוב מאד ש'נמצא חן וחסד בעיני כל רואינו'. אך צריך להבין מה חבקה למציאת חן וחסד 'בעיניך'. מה טיבה ומחותה של נתינת חן וחסד לפני חסב"ח שעה שאנחנו בדרך? וכי זקוקים אלו אז לחן וחסד יותר מאשר קודם ליציאתנו לדרך, שעה שישבנו בבתינו?

רואים אנו כי מי שיוצא לדרך, מי שעומד לפגוש בדרכו מצבים חדשים, ניסיונות שלא הורגל להם. יהיה עליו להעמיד במבחן המעשה דברים רבים שהוא מאמין בהם. אדם זה צריך לשאת תפילה מיוחדת. שגם בהיותו בדרך ימצא חן וחסד בעיני חסב"ח שכל מעשיו והנחגותיו יישאו חן בעיני בורא עולם.

'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו', וודאי שחפשו הפשוט הוא שבאו חכמים לשבח את מי שכל תלמודו ברור ונהיר לו והוא לו כמונח בידו. אך מדוע אמרו: תלמודו 'בידו' ולא בראשו או בליבו, מקומות אשר בדרך כלל מסמלים את משכנה טבעי של החכמה?!

ואולי יש כאן גם רמז לדברינו. היד מסמלת את המעשה את הביצוע, אם הראש מזכיר את החכמה ואת הידע, הרי היד רומזת למעשים ולפעולות. חז"ל רצו לשנוא את מי שיודעים להוציא את תלמודם מהכוח אל הפועל. את אלו שיודעים לבצע את מה שלמדו גם כאשר הם יוצאים לעולם המעשה. לכן, 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו'.

חז"ל דורשים את הפסוק: 'הליכות עולם לוי' יאל תיקרי הליכות אלא הלכות. ומכאן למדו שכל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא. ולכאורה צריך להבין מדוע, אם כן, לא נכתב בפסוק מפורשות: 'הלכות עולם לוי'?

ואולי רצו חז"ל גם כאן לרמוז לנו כי 'הליכות עולם לוי' מבחן המעשה הוא בהליכה. במצב שאתה אינך בביתך בבית המדרש. המבחן הוא 'אם בחוקותי תלכו' כאשר תצאו לחיי המעשה. כאשר התמודדו עם ניסיונות שמפגישים לנו החיים על כל צעד ושעל.

כאשר אדם פותח ב'אשרי יושבי ביתך' כאשר הוא יושב בבית המדרש הוא נמנה על חובשי ספסלי בית המדרש הרי וודאי שהוא יסיים ב'תהילת ד' ידבר פי'. אבל אם הוא פותח ב'אשרי תמימי דרך' כאשר הוא יוצא לדרכו, הוא פונה לעסקיו שבביתו ושבתו, כאשר הוא יוצא למבחן המעשה הוא זקוק לרחמי שמים מרובים. שלא יסיים את יומו ב'חייתי כשה אובד'.

הימים הנאים עלינו לטובה, ימי 'בין הזמנים', הם ימי 'מבחן המעשה' לכל בן תורה. לכל אחד ואחד מאתנו, ימים אלו בהם אנחנו יוצאים למנוחה ונופש מחוץ לביתנו הם עבורנו ימי 'מבחן המעשה'. איך אנחנו 'בלכתך בדרך'. איך אנחנו מיישמים הלכה למעשה את כל מה שלמדנו.

חרא"ש וחתוספות שואלים מה החבדל בין ברכת התורה הפוטרת את הלימוד שילמד המברך במשך כל אותו היום. על אף שיסגור הגמרא ויצא לענייניו. לבין מי שברך לישב בסוכה שמיד כשיצא ממנה ושוב יחזור לסוכה יתחייב לברך שוב.

עונים התוספות: 'שאני תורה שאינו מייאש דעתו, דכל שעה אדם מחוייב ללמוד וחוי כמו יושב כל היום בלא הפסק. אבל לאכילה בסוכה יש שעה קבועה. עצם מודעותו של אדם בשעה שהוא סוגר את הגמרא, כי בעוד זמן קצר הוא יחזור לפתוח אותה ולשוב לשבת וללמוד. מהווה אי הסחת דעת מהלימוד הראשון, וממילא אין כאן כל הפסק וחכל נחשב כלימוד אחד. שלא כמו בסוכה, שאינו מחוייב בה בכל רגע ורגע. לכן יציאה מהסוכה נחשבת לחסחת דעת ממצוותה.

בן תורה אינו מסיח דעתו מהתורה בכל מצב. גם בלכתו בדרך גם בהיותו בנופש. הוא אחוז בתורה ונתון להשפעתה. 'יישכר חמור גרם רובץ בין המשפטיים' יישכר העוסק בתורה, גם כאשר הוא רובץ לנוח קמעה הוא עושה זאת 'בין המשפטיים' מחובר למשא התורה.

בן תורה, בחור, אברך ובעל בית, שכל פגיעה ופגיעה שלו, גם בהיותו מחוץ לבית המדרש מחושבת. אינו עוזב את תלמודו לרגע. אינו מסיח דעתו מהתורה. תלמודו בידו תורתו נמצאת עימו בכל מקום שיהיה. הוא מסיים 'אם בחוקותי תלכו' כמו שכתב בעל האיר החיים הקדו 'עוד ירצה באומרו 'תלכו' על דרך אומרו 'בכל דונתך דעהו'.